

Aktuality z Evropské unie od Stálého zastoupení ČAK v Bruselu

(prosinec 2024 – leden 2025)

★ Řízení o porušení právních předpisů EU - Česko

Komise dne 31. ledna zveřejnila balíček lednových rozhodnutí o nesplnění povinnosti při implementaci právních předpisů EU.

Evropská komise se rozhodla zahájit řízení pro porušení povinnosti zasláním výzvy Česku, jelikož neoznámilo provedení směrnice v přenesené pravomoci, kterou se mění směrnice o účetnictví upravující kritéria velikosti mikropodniků, malých, středních a velkých podniků nebo skupin z důvodu inflace ([směrnice 2023/2775](#)). Členské státy měly zajistit provedení této směrnice do 24. prosince 2024. Cílem této směrnice je zvýšit peněžní velikostní kritéria ve směrnici o účetnictví pro určení velikostní kategorie podniku. Tím se zajistí, aby se na mikropodniky a malé a střední podniky nevztahovala nepřiměřená ustanovení EU o finančním výkaznictví a udržitelnosti platná pro větší společnosti, a je to klíčové pro další snížení administrativní zátěže. Česko má nyní dva měsíce na předložení svých připomínek.

Evropská komise se dále rozhodla zahájit řízení o nesplnění povinnosti zasláním výzvy Česku (a dalším 17 členským státům), protože plně neprovedly směrnici o výměně informací mezi donucovacími orgány členských států ([směrnice 2023/977](#)). Členské státy měly tuto směrnici provést do vnitrostátního práva do 12. prosince 2024. Cílem směrnice je posílit prevenci, odhalování a vyšetřování trestných činů v EU tím, že se zajistí, aby policisté v jednom členském státě měli rovnocenný přístup k informacím, které mají k dispozici policisté v jiném členském státě. Stanoví organizační a procesní pravidla pro sdílení informací mezi donucovacími orgány členských států EU, včetně zřízení jednotného kontaktního místa, které bude fungovat jako „jednotné kontaktní místo“ pro výměnu informací s ostatními členskými státy EU. Česko má nyní dva měsíce na to, aby odpovědělo, dokončilo transpozici a oznámilo svá opatření Komisi.

Evropská komise se rozhodla zahájit řízení o nesplnění povinnosti zasláním výzvy Česku, jelikož neoznámilo příslušná opatření týkající se provedení směrnice o zlepšení genderové vyváženosti mezi členy správních orgánů společností kótovaných na burze a souvisejících opatření ([směrnice 2022/2381](#)). Termín pro provedení směrnice vypršel 28. prosince 2024.

Pokud jde o prosincová řízení, Komise se dne 16. prosince rozhodla zahájit řízení o nesplnění povinnosti zasláním výzvy Česku, protože nedodržuje pravidla EU o odborných kvalifikacích (směrnice 2005/36/ES), pokud jde o pravidla usnadňující odborníkům dočasně a příležitostně poskytovat své služby v různých členských státech a zároveň zaručující ochranu spotřebitelů a občanů.

Evropská komise se dále rozhodla zaslat dodatečné odůvodněné stanovisko Česku (INFR(2021)0520), protože Komisi neoznámilo úplné provedení směrnice o evropské službě elektronického mýtného (EETS) ([směrnice \(EU\) 2019/520](#)) ve svém vnitrostátním právu. Lhůta pro provedení této směrnice ve vnitrostátním právu uplynula 19. října 2021. Dnešní dodatečné odůvodněné stanovisko navazuje na první odůvodněné stanovisko zasláné v červenci 2022. Neprovedení těchto pravidel EU v plném rozsahu představuje překážku pro interoperabilitu elektronických systémů pro výběr mýtného v členských státech a pro přeshraniční vymáhání plateb silničních poplatků v EU. Komise se proto rozhodla vydat Česku odůvodněné stanovisko. Tato země má nyní dva měsíce na to, aby odpověděla a přijala nezbytná opatření. Pokud tak neučiní, může se Komise rozhodnout, že věc předloží Soudnímu dvoru Evropské unie.

Více informací je k dispozici v angličtině zde: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/inf_25_273 a zde: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/inf_24_6006

Kompas EU pro obnovení konkurenceschopnosti

Komise dne 29. ledna představila kompas konkurenceschopnosti, první strategický rámec, jímž se bude řídit práce Komise. Kompas identifikuje hlavní oblasti činnosti: inovace, dekarbonizace a bezpečnost

Komise navrhne iniciativy „gigatovárny umělé inteligence“ a iniciativy pro využívání umělé inteligence s cílem podnítit rozvoj a průmyslové uplatnění umělé inteligence v klíčových odvětvích. Předloží akční plány pro pokročilé materiály, kvantové, biotechnologické, robotické a kosmické technologie. Zvláštní strategie EU pro začínající a rychle se rozvíjející podniky se zaměří na překážky, které brání vzniku a rychlému rozvoji nových společností. Návrh 28. právního režimu zjednoduší platná pravidla, včetně příslušných aspektů práva obchodních společností, insolvenčního, pracovního a daňového práva, a sníží náklady na selhání. To umožní inovativním společnostem využívat výhod jednotného souboru pravidel všude bez ohledu na to, kde investují a působí v rámci jednotného trhu.

Kompas označuje za klíčovou výzvu vysoké a nestálé ceny energie a stanoví oblasti, v nichž je třeba zasáhnout, aby se usnadnil přístup k čisté, cenově dostupné energii. Nadcházející dohoda o čistém průmyslu stanoví přístup k dekarbonizaci založený na konkurenceschopnosti, jehož cílem je zajistit, aby EU byla atraktivním místem pro

výrobu, a to i pro energeticky náročná průmyslová odvětví, a podporovat čisté technologie a nové oběhové obchodní modely. Akční plán pro cenově dostupnou energii pomůže snížit ceny energie a náklady na energii, zatímco akt o akcelérátoru dekarbonizace průmyslu rozšíří zrychlené povolování na odvětví procházející transformací. Kompas navíc předpokládá akční plány uzpůsobené na míru pro energeticky náročná odvětví, jako je ocelářství, výroba a zpracování kovů a chemické látky, tedy odvětví, která tvoří páteř evropského výrobního systému, avšak jsou v této fázi transformace nejzranitelnější.

Schopnost EU diverzifikovat a snížit závislost bude záviset na účinných partnerstvích. EU již má největší a nejrychleji rostoucí síť obchodních dohod na světě, která zahrnuje 76 zemí, jež představují téměř polovinu obchodu EU. V zájmu zachování diverzifikace a posílení našich dodavatelských řetězců odkazuje kompas na novou škálu partnerství v oblasti čistého obchodu a investic, která mají pomoci zajistit dodávky surovin, čisté energie, udržitelných pohonných hmot a čistých technologií z celého světa. V rámci vnitřního trhu umožní přezkum pravidel pro zadávání veřejných zakázek zavést evropskou preferenci při zadávání veřejných zakázek pro kritická odvětví a technologie.

Tyto tři pilíře jsou doplněny pěti horizontálními nástroji, které jsou nezbytné pro podporu konkurenceschopnosti ve všech odvětvích:

Zjednodušení – snížení regulační a administrativní zátěže. Zahrnuje rovněž systematické úsilí o zjednodušení, urychlení a zefektivnění postupů pro přístup k finančním prostředkům EU a zjednodušení správních rozhodnutí EU.

Snižování překážek na jednotném trhu.

Financování konkurenceschopnosti – vytvoření účinného kapitálového trhu, který by přeměňoval úspory na investice. Komise představí evropskou unii úspor a investic s cílem vytvořit nové spořicí a investiční produkty, poskytnout pobídky pro rizikový kapitál a zajistit plynulý tok investic v celé EU.

Podpora dovedností a kvalitních pracovních míst - vytvoření unie dovedností zaměřené na investice, vzdělávání dospělých a celoživotní učení, vytváření dovedností, které obstojí i v budoucnu, udržení dovedností, spravedlivou mobilitu, přilákání a integraci kvalifikovaných talentů ze zahraničí a uznávání různých druhů odborné přípravy.

Lepší koordinace politik na úrovni EU a na vnitrostátní úrovni - identifikace přeshraničních projektů evropského zájmu a provádění souvisejících reforem a investic.

Více informací je k dispozici v angličtině zde: https://commission.europa.eu/document/download/10017eb1-4722-4333-add2-e0ed18105a34_en

EU podává stížnost na Čínu u WTO v souvislosti s licenčními poplatky pro odvětví špičkových technologií v EU

Evropská komise požádala dne 20. ledna v rámci Světové obchodní organizace (WTO) o konzultace, jejichž cílem je odstranit nekalé a nezákonné obchodní praktiky Číny v oblasti duševního vlastnictví. Čína zmocnila své soudy stanovovat bez souhlasu majitelů patentů závazné celosvětové sazby licenčních poplatků pro patenty, jejichž využití je nezbytné k dodržení technických norem EU. To nutí inovativní evropské společnosti působící v oblasti špičkových technologií, aby na celosvětové úrovni snižovaly své sazby, což čínským výrobcům neoprávněně poskytuje levnější přístup k těmto evropským technologiím. Zasahuje to rovněž nepřiměřeně do pravomoci soudů EU v záležitostech týkajících se patentů. Komise EU je pevně přesvědčena, že tyto praktiky nejsou v souladu s Dohodou WTO o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (TRIPS). Jelikož ze strany Číny nepřichází žádné uspokojivé diplomatické řešení, je EU nucena požádat o konzultace, které jsou prvním krokem v rámci tohoto postupu pro řešení sporů v rámci WTO. Cílem konzultací je zajistit, aby odvětví špičkových technologií EU – zejména v oblasti telekomunikací – mohlo účinně uplatňovat svá patentová práva a chránit své investice do inovací.

Více informací je k dispozici v zde: <https://circabc.europa.eu/ui/group/cd37f0ff-d492-4181-91a2-89f1da140e2f/library/9b381380-e88b-4e8d-ba57-b92c8576fb49/details?download=true>

Politická dohoda EU a Mexika ohledně modernizované globální dohody

Dne 17. ledna byla dokončena politická jednání o modernizaci globální dohody EU s Mexikem. Dohoda zavádí ambiciózní a moderní rámec pro prohloubení a rozšíření politického dialogu, spolupráce a hospodářských vztahů mezi EU a Mexikem. Vytvoří nové hospodářské příležitosti pro obě strany včetně potenciálu růstu pro vývoz zemědělsko-potravinářských produktů z EU do Mexika a zároveň podpoří společné hodnoty a progresivní pravidla udržitelného rozvoje. Bude rovněž obsahovat moderní pravidla pro boj proti korupci v soukromém a veřejném sektoru. Dohoda stanoví společnou ambici EU a Mexika prosazovat a chránit lidská práva, multilateralismus a mezinárodní mír a bezpečnost. Reaguje na rychle se měnící realitu a usnadňuje strategickou spolupráci v klíčových geopolitických otázkách. K těm patří snižování rizika v rámci dodavatelských řetězců, zajištění udržitelných dodávek kritických surovin a boj proti změně klimatu. Cílem dohody je rovněž posílení angažovanosti v oblasti udržitelného rozvoje, nadnárodní organizované trestné činnosti, migrace a rovnosti žen a mužů.

Více informací je k dispozici v češtině zde: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_25_248

Doporučení Komise pro členské státy k prozkoumání odchozích investic a posouzení rizik pro hospodářskou bezpečnost

Komise dne 15. ledna zveřejnila doporučení, v němž vyzývá členské státy EU, aby přezkoumaly odchozí investice svých společností do zemí mimo EU. Doporučení se vztahuje na tři oblasti technologií se strategickým významem a také nejvyšším rizikem – polovodiče, umělou inteligenci a kvantové technologie – a vyzývá členské státy, aby posoudily rizika pro hospodářskou bezpečnost, která mohou z těchto transakcí vyplynout. Z tohoto přezkumu odchozích investic bude vycházet rozhodnutí o tom, zda jsou zapotřebí další opatření – na úrovni EU a/nebo na vnitrostátní úrovni – k ošetření případných zjištěných rizik. Komise chce v konečném důsledku zabránit tomu, aby odchozí investice z EU negativně ovlivnily hospodářskou bezpečnost Unie, tím, že zajistí, aby klíčové technologie a know-how nepadly do nesprávných rukou.

Doporučení o odchozích investicích vychází z bílé knihy a následných veřejných konzultací, které potvrdily potřebu posoudit potenciální rizika pro bezpečnost EU, jež s těmito investicemi souvisejí. Toto doporučení je mimo jiné spolu s probíhající prací na prověřování příchozích přímých zahraničních investic součástí Strategie hospodářské bezpečnosti EU.

Více informací je k dispozici zde: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=OJ:L_202500063

Druhá část podzimního balíčku k evropskému semestru se zabývá socioekonomickými výzvami v roce 2025

Komise dne 18. prosince představila druhou část podzimního balíčku k evropskému semestru. Jeho první částí, která byla představena 26. listopadu, byl zahájen provádění cyklu poprvé podle nového rámce pro správu ekonomických záležitostí. Tato druhá část, která na ni navazuje, zahrnuje: návrh Komise na doporučení týkající se hospodářské politiky eurozóny pro rok 2025, zprávu mechanismu varování pro rok 2025 a návrh společné zprávy o zaměstnanosti pro rok 2025, který rovněž předložila Komise. Jarní balíček k evropskému semestru vypracovaný na tomto základě poskytne jednotlivým zemím doporučení, jak řešit hlavní problémy zjištěné ve zprávě o dané zemi.

Doporučení pro eurozónu obsahuje doporučení určená členskými státy eurozóny v otázkách, které mají význam pro fungování eurozóny jako celku. Doporučení vybízí

zejména: k posílení inovací, též v oblasti kritických technologií; ke zlepšení podnikatelského prostředí posílením přístupu k financování, snížením administrativní zátěže a zjednodušením regulace; k podpoře veřejných a soukromých investic v oblastech společných priorit, jako je ekologická a digitální transformace a budování obranných schopností; k podpoře prohlubování dovedností a rekvalifikace pracovní síly při současném dalším zvyšování účasti na trhu práce; k zajištění souladu s novým rozpočtovým rámcem, posílení udržitelnosti dluhu a monitorování rizik pro makrofinanční stabilitu.

Zpráva mechanismu varování slouží jako screeningový nástroj k identifikaci potenciální makroekonomické nerovnováhy, která by mohla mít dopad na hospodářství jednotlivých členských států nebo na EU jako celek. Tato zpráva zahajuje roční cyklus postupu při makroekonomické nerovnováze a poukazuje na to, u kterých členských států je třeba provést hloubkový přezkum, aby se zjistilo, zda se nepotýkají s nerovnováhou. V roce 2025 budou připraveny hloubkové přezkumy pro devět zemí, u nichž byla v roce 2024 zjištěna nerovnováha nebo nadměrná nerovnováha: Kypr, Německo, Řecko, Itálii, Maďarsko, Nizozemsko, Rumunsko, Slovensko a Švédsko. Letošní zpráva mechanismu varování dospěla k závěru, že vzhledem ke specifickým rizikům nově vznikající nerovnováhy je na místě provést hloubkový přezkum i u Estonska.

Návrh společné zprávy o zaměstnanosti potvrzuje, že trh práce EU zůstává mimořádně odolný. Míra zaměstnanosti v EU dosáhla v roce 2023 rekordní výše 75,3 % a ve druhém čtvrtletí roku 2024 se dále zvýšila na 75,8 %. Zároveň v roce 2023 míra nezaměstnanosti klesla na historicky nejnižší hodnotu 6,1 % a tento trend pokračoval i v roce 2024. Produktivita práce se v roce 2023 nadále zpomalovala po výrazném zpomalení v letech 2010 až 2019. To by mohlo poškodit schopnost EU konkurovat v celosvětovém měřítku a zachovat pokračující hospodářský růst, tvorbu pracovních míst a zlepšování životní úrovně. Reálné mzdy začaly ve druhé polovině roku 2023 opět růst, neboť se zmírnily inflační tlaky. Tento růst nicméně dosud nevedl k plnému obnovení kupní síly, k jejíž ztrátě došlo v předchozích letech. Přiměřené minimální mzdy mají i nadále zásadní význam pro ochranu osob s nízkými příjmy a pro snížení příjmové chudoby a posílení poptávky a pobídek k práci. Široce zaznamenaný nedostatek pracovních sil a dovedností je i nadále překážkou pro růst produktivity, inovací a konkurenceschopnosti. V březnu 2024 předložila Komise akční plán pro řešení nedostatku pracovních sil a dovedností, který vychází ze stávajících iniciativ a stanoví nová opatření, která mají EU, členské státy a sociální partneři zavést.

Více informací je k dispozici v angličtině zde: https://commission.europa.eu/publications/2025-european-semester-autumn-package_en

Rada přijala směrnici o modernizaci práva obchodních společností pro digitální éru

Rada dne 16. prosince přijala směrnici, kterou se rozšiřuje a modernizuje využívání digitálních nástrojů a postupů v právu obchodních společností. Dnes přijatá směrnice umožní využívat obrovský potenciál digitálních nástrojů, čímž usnadní život podnikatelům, sníží administrativní zátěž a zrychlí a zjednoduší přeshraniční obchodní činnost, jejíž transparentnost se díky nové směrnici zvýší.

Nová pravidla usnadní sdílení údajů o společnostech (např. zveřejňování údajů o komanditistech) prostřednictvím systému propojení obchodních rejstříků (BRIS). Směrnice rovněž vytváří vícejazyčný digitální vzor (digitální plnou moc EU), jež odstraní formality, jako jsou potřeba apostily na dokumentech společností či nepotřebné překlady v přeshraničních řízeních. Podpoří rovněž využívání zásady „pouze jednou“ v případech, kdy společnosti zřizují dceřiné společnosti a pobočky v jiném členském státě. V zájmu zjednodušení formalit v přeshraničních situacích směrnice navrhuje vícejazyčné osvědčení společnosti EU, které může být pro určité formy společností bezplatné (např. osobní nebo kapitálové společnosti). Dnes přijaté znění rovněž poskytne možnost zahrnout v budoucnosti do oblasti působnosti směrnice o právu obchodních společností družstva.

Legislativní akt byl v návaznosti na schválení Radou přijat. Po podpisu předsedkyně Evropského parlamentu a předsedou či předsedkyní Rady bude směrnice vyhlášena v Úředním věstníku Evropské unie a 20 dnů poté vstoupí v platnost. Členské státy mají 30 měsíců na to, aby provedly ustanovení nezbytná pro dosažení souladu s touto směrnicí, která se použije 42 měsíců od jejího vstupu v platnost.

Více informací je k dispozici zde: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2024/12/16/council-adopts-the-directive-upgrading-company-law-for-the-digital-era/>

Maďarsko se dostatečně nezabývalo porušováním zásad právního státu, a proto opatření na ochranu rozpočtu Unie zůstávají zachována

Evropská komise dne 16. prosince přijala rozhodnutí týkající se Maďarska v rámci obecného režimu podmíněnosti rozpočtu EU. V tomto rozhodnutí se konstatuje, že maďarský zákon oznámený Komisi 2. prosince 2024 není dostatečný k řešení rizik střetu zájmů ve správních radách tzv. trustů veřejného zájmu.

Dne 15. prosince 2022 přijala Rada rozhodnutí, kterým se stanoví opatření na ochranu rozpočtu Unie před porušováním zásad právního státu v Maďarsku. Tato porušení se týkala oblastí zadávání veřejných zakázek, trestního stíhání, střetu zájmů, boje proti korupci a svěřenských fondů veřejného zájmu. Dvě opatření, která Rada přijala, se

týkala i) pozastavení 55 % rozpočtových závazků pro tři programy politiky soudržnosti na období 2021-2027 a ii) zákazu pro Komisi uzavírat nové právní závazky se svěřenskými fondy veřejného zájmu a subjekty jimi udržovanými pro financování EU prováděné v rámci přímého nebo nepřímého řízení.

Dne 2. prosince 2024 Maďarsko formálně oznámilo Komisi konkrétní legislativní změny týkající se svěřenských fondů ve veřejném zájmu a jimi vedených subjektů. Tímto oznámením Maďarsko požádalo Komisi, aby navrhla Radě upravit nebo zrušit opatření týkající se svěřenských fondů veřejného zájmu přijaté Radou v roce 2022.

Dnešním rozhodnutím Komise zjistila, že legislativní změny dostatečně neřeší zbývající obavy týkající se střetu zájmů ve správních radách trustů veřejného zájmu. Na tomto základě Komise dospěla k závěru, že opatření o svěřenských fondech veřejného zájmu a subjektech jimi spravovaných by mělo zůstat v platnosti. Komise jasně nastínila úpravy, které by byly nutné k dostatečné nápravě situace. Další opatření Rady, kterým se pozastavuje část prostředků z Fondu soudržnosti, zůstává rovněž v platnosti, neboť Maďarsko neoznámilo žádnou nápravu, která by řešila související problémy.

Více informací je k dispozici v angličtině zde: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_24_6465

EU přijala 15. balíček sankcí vůči Rusku za pokračující nezákonnou válku proti Ukrajině

Rada přijala dne 16. prosince 15. balíček sankcí proti Rusku. Tento balíček se zaměřuje na další potírání ruské stínové flotily a na boj proti obcházení sankcí. Zahrnuje rovněž rozsáhlé seznamy osob a subjektů napojených na ruský vojensko-průmyslový komplex a zvyšuje právní ochranu centrálních depozitářů cenných papírů EU. Tímto balíčkem EU poprvé uvaluje „plnohodnotné“ sankce (zákaz cestování, zmrazení majetku a zákaz poskytování hospodářských zdrojů) na různé čínské subjekty. Tento balíček rovněž přidává 32 nových společností na seznam těch, které podporují ruský vojenský a průmyslový komplex ve válce proti Ukrajině (20 ruských firem, sedm pod jurisdikcí Číny/Hongkongu, dvě ze Srbska a po jedné z Íránu, Indie a Spojených arabských emirátů). Nyní se na ně budou vztahovat přísnější vývozní omezení, pokud jde o zboží a technologie dvojího užití a vyspělé technologické položky.

Dnešní opatření zahrnují zákaz uznávat nebo vykonávat v EU některá konkrétní rozhodnutí vydaná ruskými soudy, která dávají ruským soudům výlučnou pravomoc rozhodovat ve sporech mezi ruskými a unijními společnostmi, a to bez ohledu na předchozí dohodu stran. Tím budou společnosti z EU chráněny před uznáním náhrady škody, která na ně byla v Rusku nezákonně uvalena.

Tento nový balíček rovněž rozšiřuje některé stávající odchylky, které umožňují hospodářským subjektům z EU stáhnout se z Ruska. I když žádná z těchto odchylek není novým ustanovením, poskytne evropským společnostem více času na opuštění ruského trhu.

S ohledem na množství se soudní spory a odvetná opatření v Rusku, která vedou k zabavování aktiv centrálních depozitářů cenných papírů (CDCP) z EU, zavádí dnešní balíček dvě důležité změny: odchylka týkající se vymáhání ztrát k uvolnění hotovostních zůstatků v držení centrálních depozitářů cenných papírů EU. Tato odchylka umožní centrálním depozitářům požádat příslušné orgány členských států o rozmrazení hotovostních zůstatků a jejich použití ke splnění svých zákonných závazků vůči klientům; doložka o vyloučení odpovědnosti pro centrální depozitáře EU. Tato doložka objasňuje, že centrální depozitáře EU nejsou povinny platit ruské centrální bance úroky ani žádnou jinou formu náhrady nad rámec smluvně stanovených úroků.

Kompletní text předpisů je k dispozici v češtině zde: <https://eur-lex.europa.eu/oj/daily-view/L-series/default.html?ojDate=16122024>

Rada přijala postoj k přísnějšímu trestnímu právu EU v oblasti pohlavního zneužívání dětí

Rada se dne 13. prosince dohodla na postoji k návrhu na aktualizaci trestněprávních pravidel EU týkajících se pohlavního zneužívání a pohlavního vykořisťování dětí. Revidovaná směrnice rozšiřuje definici trestných činů a zajišťuje, aby všechny formy pohlavního zneužívání a pohlavního vykořisťování dětí, včetně těch, které umožňují nebo usnadňují nové on-line nástroje, byly kriminalizovány. Zavádějí rovněž přísnější sankce a obsahují konkrétnější požadavky na prevenci a pomoc obětem.

Kromě toho Rada zavedla trestný čin poskytování instrukcí k tomu, jak se dopouštět pohlavního zneužívání dětí, pohlavního vykořisťování nebo navazování kontaktu s dětmi k sexuálním účelům. Možnosti trestního postihu se vystavuje osoba, která například šíří a vytváří návod, ať už jde o leták, příručku nebo on-line průvodce, který pomáhá jiným osobám pohlavně zneužívat dítě. Byly zvýšeny sankce za řadu trestných činů. Například v případě zneužití zvláště zranitelného postavení dítěte – zejména z důvodu zdravotního postižení – k účasti na sexuálních praktikách s dítětem bude pachatel potrestán odnětím svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let (namísto stávajících osmi let). Pokud dítě dosáhlo věku pohlavní dospělosti, činí nejvyšší trest odnětí svobody namísto stávajících tří let nejméně až pět let. Stejně jako podle stávajících právních předpisů zůstává i nadále v pravomoci členských států stanovit věk pohlavní dospělosti, tj. věk, do něž je účast na sexuálních praktikách s dítětem zakázána. Upravená pravidla jasněji stanoví, že účast na sexuálních praktikách s dětmi, které dosáhly věku pohlavní dospělosti, by měla být trestná, pokud s tím dítě nesouhlasí. Ve směrnici se stanoví, že souhlas musí být udělen dobrovolně, ze svobodné vůle dítěte, a že může být kdykoli odvolán. Rovněž je stanoveno, že

nelze mít za to, že byl souhlas dán v případech, kdy dítě není schopno vyjádřit svobodnou vůli. Rada vložila nový odstavec o promlčecích lhůtách. Ten zaručuje, že trestné činy mohou být vyšetřovány a stíhány po dostatečně dlouhou dobu poté, co oběť dosáhla zletilosti. Tato lhůta činí nejméně 10 let u trestných činů, za které lze uložit trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně 5 let, a nejméně 20 let v případě trestných činů, za které lze uložit trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně 10 let.

Více informací je k dispozici zde: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-16674-2024-INIT/en/pdf>

Insolvenční právo: Rada se dohodla na postoji k další harmonizaci

Rada dne 13. prosince přijala postoj ke klíčovým prvkům návrhu směrnice, kterou se harmonizují některé aspekty insolvenčního práva. Tento částečný obecný přístup se zaměřuje na opatření k zachování majetkové podstaty, povinnost vedoucích pracovníků v případě úpadku a povinnosti týkající se transparentnosti. Sblížení vnitrostátních insolvenčních režimů zvýší atraktivitu EU pro investory. V současné době musí přeshraniční investoři při posuzování investičních příležitostí zohlednit 27 různých insolvenčních systémů. Rada dohodla na řadě ustanovení týkajících se odpůrčích žalob. Odpůrčí žaloby jsou mechanismy, jimiž lze napadnout jednání dlužníka před zahájením insolvenčního řízení, a jako takové chrání majetkovou podstatu před neoprávněným vyváděním majetku.

Ustanovení o vysledování majetku ukládají členským státům povinnost určit soudy nebo orgány, které jsou oprávněny nahlížet na žádost insolvenčního správce do vnitrostátních centralizovaných registrů bankovních účtů všech členských států a vyhledávat v nich, pokud jde o informace o majetku, který patří nebo by měl patřit do majetkové podstaty. Návrh rovněž zajišťuje přístup insolvenčních správců k registrům skutečných majitelů a k některým vnitrostátním registrům a databázím. Cílem je zlepšit přístup insolvenčních správců bez ohledu na zemi, v níž jsou usazeni, k informacím o bankovních účtech a dalším relevantním informacím o majetku. Stávající opatření, která ještě více usnadňují přístup insolvenčních správců k informacím, mohou členské státy zachovat nebo v tomto ohledu zavést opatření nová. Dalším opatřením k maximalizaci hodnoty zpětně získaných prostředků pro věřitele je sladění vnitrostátních pravidel týkajících se povinnosti vedoucích pracovníků včas podat návrh na zahájení insolvenčního řízení. Postoj Rady zajišťuje, že vedoucí pracovníci musí návrh na zahájení insolvenčního řízení podat do tří měsíců poté, co se dozvěděli, že společnost má finanční potíže. Členské státy mohou rovněž stanovit, že se tato povinnost odloží. Další opatření, jež má snížit překážky pro investice v jiném členském státě, s sebou nese nové povinnosti pro země EU, které

musí vypracovat informativní přehled s praktickými informacemi o hlavních rysech svých vnitrostátních právních předpisů v oblasti insolvenčního řízení.

Více informací je k dispozici zde: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-16283-2024-INIT/en/pdf>

Přístup k údajům: Rada vyzvala k odstranění překážek pro prosazování práva

Rada v červnu 2023 potvrdila zřízení Skupiny na vysoké úrovni pro přístup k údajům pro účely účinného prosazování práva. Skupina byla složena ze zástupců členských států, Komise, institucí a agentur EU a protiteroristického koordinátora EU. Dne 12. prosince Rada vyzvala Evropskou komisi, aby do poloviny roku 2025 připravila plán provádění opatření, který bude obsahovat přesný harmonogram a jasně vymezené povinnosti a bude zahrnovat aspekty týkající se zdrojů. Rada dále uznává, že je třeba konstruktivně spolupracovat s odvětvím, občanskou společností a dalšími relevantními zúčastněnými stranami s cílem jasně komunikovat o účelu a přidané hodnotě plánovaných činností, zohlednění příslušné judikatury Soudního dvora EU a dodržování základních práv.

Závěry jsou k dispozici v angličtině zde: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-16448-2024-INIT/en/pdf>

Ministři spravedlnosti a vnitřních věcí stanovili priority na příštích pět let

Rada dne 12. prosince schválila strategické směry pro legislativní a operativní plánování v rámci prostoru svobody, bezpečnosti a práva.

Dodržování zásad právního státu a základních práv: EU je založena na hodnotách, jako je úcta k lidské důstojnosti, svoboda, demokracie, rovnost, právní stát a dodržování lidských práv, včetně práv příslušníků menšin. Dodržování těchto zásad, základních práv zakotvených v Listině základních práv a demokratických hodnot, jakož i judikatury Soudního dvora, bude i nadále hlavní zásadou fungování prostoru svobody, bezpečnosti a práva.

Efektivní provádění stávajících právních předpisů: Důraz je kladen na soudržné a účinné provádění již přijatých právních předpisů a politických opatření. To zahrnuje plnou spolupráci všech příslušných zúčastněných stran a udržování vysoké úrovně vzájemné důvěry mezi členskými státy.

Připravenost na budoucí výzvy: EU si zachová vizi pro budoucnost s cílem řešit přetrvávající a budoucí výzvy, jako jsou změny v geopolitickém, bezpečnostním, migračním, technologickém a hospodářském prostředí.

Finanční podpora pro provádění politik: Je klíčové zajistit, aby provádění politik a budoucí ambice byly podpořeny odpovídajícími finančními prostředky z rozpočtu EU. Tyto priority by měly být plně zohledněny v příštím víceletém finančním rámci Unie.

Posílení justiční spolupráce: Dokument zdůrazňuje význam posílení přeshraniční spolupráce v oblasti prosazování práva a justiční spolupráce, aniž by tím byl dotčen výkon odpovědnosti členských států za udržování veřejného pořádku a ochranu vnitřní bezpečnosti.

Kompletní text je k dispozici v češtině zde: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-16343-2024-INIT/cs/pdf>

Rada se dohodla na zavedení elektronického osvědčení o osvobození od DPH

Rada dne 10. prosince dosáhla politické dohody ohledně nové směrnice, která připraví půdu pro zavedení elektronického daňového osvědčení o osvobození od DPH. Směrnice stanoví elektronické osvědčení, které nahradí stávající osvědčení v tištěné podobě, jež se používá, má-li být zboží osvobozeno od DPH – například je-li dováženo pro velvyslanectví, mezinárodní organizace nebo ozbrojené síly. Konkrétní elektronický formát, včetně nezbytných specifikací IT, bude projednán v odborných skupinách a stanoven v prováděcích aktech Komise. Během přechodného období budou moci členské státy používat elektronickou i tištěnou verzi.

Členské státy předložily k původnímu návrhu Komise řadu změn. Zejména omezily rozsah povinného používání elektronického osvědčení o osvobození od DPH na situace, kdy se jedná o dva členské státy a osvobození se neuskutečňuje formou vrácení daně. Rada do směrnice rovněž doplnila řadu klíčových prvků budoucího elektronického osvědčení, které Komise zohlední při navrhování jeho formátu. Rada dále zkrátila přechodné období, původně plánované na 4 roky (2026–2030), na pouhý 1 rok (2031–2032). Odložení data zahájení uplatňování by mělo daňovým orgánům pomoci rozložit v čase nezbytný vývoj v oblasti informačních technologií, který se bude časově shodovat s významnými investicemi potřebnými k provedení balíčku týkajícího se DPH v digitálním věku.

Více informací je k dispozici v češtině zde: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2024/12/10/taxation-council-introduces-electronic-vat-exemption-certificate/>

Rada přijala nová pravidla pro postupy v oblasti srážkové daně (FASTER)

Rada dne 10. prosince přijala nová pravidla stanovující postupy pro získání úlevy k zamezení dvojímu zdanění, což přispěje k posílení přeshraničních investic a pomůže v boji proti zneužívání daňových předpisů. Cílem směrnice FASTER je zvýšit spolehlivost a efektivnost postupů v oblasti srážkové daně v EU pro přeshraniční investory, vnitrostátní daňové orgány a finanční zprostředkovatele, jako jsou banky nebo investiční platformy. V případě přeshraničních investic mnoho členských států v současné době zdaňuje dividendy (z akcií a podílů) a úroky (z dluhopisů) vyplácené investorům, kteří žijí v zahraničí. Zároveň musí tito investoři z téhož příjmu odvést daň z příjmů v zemi daňové rezidence.

I když smlouvy mezi členskými státy mají za cíl vyřešit problém dvojího zdanění, ve skutečnosti se postupy pro uplatnění úlevy ze srážkové daně v jednotlivých členských státech značně liší, v důsledku čehož jsou postupy pro poskytnutí úlevy nebo vrácení daně zdlouhavé a nákladné. Směrnice zavede jednotné digitální potvrzení o daňovém rezidentství (eTRC), na jehož základě by investoři odvádějící daň mohli dané zrychlené postupy využívat k získání úlevy ze srážkové daně.

Členské státy zajistí automatizovaný proces vydávání digitálních potvrzení o daňovém rezidentství fyzické osobě nebo subjektu, o nichž se má za to, že jsou daňovými rezidenty v jejich jurisdikci.

Více informací je k dispozici v češtině zde:
<https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2024/12/10/taxation-council-adopts-new-rules-for-withholding-tax-procedures-faster/>

Rada přijala vyjednávací postoje k posílení práv cestujících v EU

Rada dne 5. prosince přijala vyjednávací postoj ke dvěma návrhům Komise, které jsou součástí legislativního balíčku týkajícího se mobility cestujících, jimiž jsou: návrh nařízení, kterým se mění pět různých odvětvových nařízení týkajících se prosazování práv cestujících v EU, a návrh nařízení o právech cestujících v souvislosti s multimodálními cestami.

Cílem legislativního balíčku je řešit nedostatky ve stávajícím regulačním rámci pro práva cestujících. V postojích Rady se zdůrazňuje, že je důležité chránit práva cestujících, ale zároveň co nejvíce omezit administrativní zátěž provozovatelů a vnitrostátních subjektů příslušných pro prosazování.

Cílem návrhu nařízení o prosazování práv cestujících je zajistit rovnováhu mezi ochranou cestujících a povinnostmi dopravců a provozovatelů infrastruktury a řešit nedostatky při provádění a prosazování práv cestujících prostřednictvím:

zajištění účinného a účelného prosazování ve všech členských státech a ve všech druhích dopravy prostřednictvím účinnějších nástrojů pro kontrolu dodržování práv cestujících ze strany provozovatelů; zajištění účinnějšího vyřizování stížností cestujících bez ohledu na druh dopravy; regulace práva na náhradu plné ceny letenky v případě letenek rezervovaných prostřednictvím zprostředkovatele, pokud se let neuskuteční podle plánu.

Hlavní změny původního návrhu Komise lze shrnout takto: doplnění definice „uznaného asistenčního psa“; objasnění postupu pro předkládání žádostí o náhradu a odškodnění; vypuštění ustanovení týkající se sledování dodržování práv cestujících a spolupráce mezi členskými státy a Komisí; vyjasnění náhrady plné ceny letenky rezervované prostřednictvím zprostředkovatele, a to s cílem lépe zohlednit judikaturu Evropského soudního dvora (ESD), konkrétně pokud jde o zprostředkovatelské poplatky.

Cílem návrhu nařízení o právech cestujících v souvislosti s multimodálními cestami je doplnit již existující pravidla obsažená v odvětvových právních předpisech EU o právech cestujících tím, že se zajistí, aby cestující požívali podobné úrovně ochrany, pokud během cesty přestupují mezi různými druhy dopravy. Vytváří právní rámec pro určení příslušných povinností a odpovědnosti různých poskytovatelů cestovních služeb, kteří se na multimodální cestě podílejí. V návrhu nařízení se stanoví: zákaz diskriminace mezi cestujícími, pokud jde o podmínky přepravy a poskytování přepravních dokladů; povinnost poskytovat cestujícím minimální a přesné informace v přístupném formátu a včas; ochrana práv cestujících v případě narušení dopravy, zejména v souvislosti se zmeškáním přípoje mezi různými druhy dopravy, během multimodální cesty; zákaz diskriminace osob se zdravotním postižením a osob s omezenou schopností pohybu a orientace, jakož i pomoc těmto osobám.

Postoj Rady zachovává obecnou podstatu návrhu Komise. Přináší však několik změn: vyjasnění oblasti působnosti návrhu nařízení; vyjasnění vztahu k jiným právním aktům EU, včetně odvětvových právních předpisů EU o právech cestujících; zjednodušení postupu pro předkládání žádostí o náhradu a odškodnění, včetně jichž jazykového režimu.

Více informací je k dispozici v češtině zde: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2024/12/05/intermodal-transport-council-adopts-negotiating-positions-to-reinforce-passenger-rights-in-the-eu/>

Rada přijala vyjednávací postoj ke zlepšení bezpečnosti silničního provozu v EU

Rada dne 5. prosince přijala svůj vyjednávací postoj k návrhu Komise týkajícímu se některých zákazů řízení motorových vozidel, který je součástí legislativního balíčku týkajícího se bezpečnosti silničního provozu. Podle návrhu bude členský stát, který

vydal řidičský průkaz („členský stát vydání“), povinen za určitých podmínek a v souladu se svými vnitrostátními právními předpisy zavést zákaz řízení, který pachateli dopravního deliktu uloží jiný členský stát, v němž byl daný závažný dopravní delikt v oblasti bezpečnosti silničního provozu spáchán.

Více informací je k dispozici v češtině zde: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2024/12/05/driving-disqualifications-council-adopts-negotiating-position-to-improve-road-safety-in-the-eu/>

Rada se dohodla na větší přístupnosti finančních údajů o spotřebitelích

Rada dne 4. prosince dosáhla dohody o navrženém rámci pro přístup k finančním údajům (FIDA), jehož cílem je vzájemně otevřít přístup finančních institucí k údajům o jejich klientech, což umožní účastníkům trhu nabízet spotřebitelům vysoce personalizované finanční produkty a služby, například investiční příležitosti, jednodušší postupy žádosti o úvěr nebo produkty s nižšími úrokovými sazbami. V zájmu náležité ochrany klientů by jim však nový rámec zaručil účinnou kontrolu nad svými údaji. Vedle toho by evropské orgány dohledu měly pravomoc vydávat obecné pokyny k zajištění ochrany před nespravedlivým zacházením nebo vyloučením.

Rada ve svém postoji z velké míry podporuje původní návrh Komise s postupným přístupem k zavádění nového režimu. Vyjasňuje oblast působnosti tím, že definuje, na jaké konkrétní soubory údajů, produkty nebo odvětví by se tato pravidla měla vztahovat, a také časový rámec, v němž by se povinnosti tyto údaje sdílet měly začít uplatňovat. Rada z působnosti například vyloučila údaje týkající se zaměstnaneckého penzijního pojištění, ale poskytla členským státům možnost je do tohoto režimu dobrovolně zařadit. Rovněž umožnila v případě systémů sdílení údajů zavést lhůtu, v níž mají být klientské údaje poskytnuty, pokud nejsou snadno dostupné v digitální podobě.

Dále Rada posílila pravidla týkající se poskytovatelů služeb finančních informací ze třetích zemí, což jsou subjekty, které mají přístup ke klientským údajům a mohou je využívat za účelem nabízení služeb, jako je finanční poradenství nebo řízení osobních financí. Přísné regulaci a kontrole by také podléhaly subjekty, které jsou považovány za strážce přístupu (gatekeepers), aby byla zajištěna spravedlivá hospodářská soutěž.

Na základě této dohody je Rada připravena vyjednat konečnou podobu právního předpisu s Evropským parlamentem.

Kompletní text pozice je k dispozici v angličtině zde: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-16312-2024-INIT/en/pdf>

Rada přijala závěry k poskytování větší podpory osobám se zdravotním postižením v přístupu na trh práce

Rada dne 2. prosince zveřejnila závěry, v nichž vyzývá členské státy, aby podporovaly sociální začleňování osob se zdravotním postižením přijetím opatření, včetně stanovení vnitrostátních cílů v oblasti zaměstnanosti, ke zvýšení míry zaměstnanosti osob se zdravotním postižením; prosazováním nediskriminačního přístupu v politikách zohledňujících individuální potřeby; posilováním a prosazováním přístupu k sociálním a podpůrným službám; prosazováním zaměstnanosti na otevřeném trhu práce, mimo jiné posilováním rovného zacházení a podporou pružného uspořádání pracovní doby; posílením vnitrostátních rámců pro přiměřená opatření; a rozvojem a zlepšováním rehabilitačních služeb. • zlepšením shromažďování údajů a výměny osvědčených postupů

Rada rovněž vyzývá Komisi, aby vypracovala zprávu o posouzení pokroku při provádění strategie EU pro pomoc osobám se zdravotním postižením, a aby sledovala postavení osob se zdravotním postižením v zaměstnání.

Více informací je k dispozici v češtině zde: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15842-2024-INIT/cs/pdf>

Rada přijala nové právní předpisy na posílení kapacit v oblasti kybernetické bezpečnosti v EU

Rada dne 2. prosince přijala dva nové právní předpisy v rámci legislativního balíčku o kybernetické bezpečnosti, a to „akt o kybernetické solidaritě“ a cílenou změnu aktu o kybernetické bezpečnosti.

Aktem o kybernetické solidaritě se vytvářejí kapacity EU ke zvýšení odolnosti Evropy, pokud jde o kybernetické hrozby, a zároveň předpis posiluje mechanismy spolupráce. Zavádí mimo jiné „systém varování v oblasti kybernetické bezpečnosti“, což je celoevropská infrastruktura složená z národních a přeshraničních kybernetických center po celé EU. Nové nařízení rovněž stanoví vytvoření mechanismu pro mimořádné události v oblasti kybernetické bezpečnosti s cílem zvýšit připravenost a posílit schopnost reakce na incidenty v EU. Bude podporovat: opatření týkající se připravenosti, včetně testovacích subjektů ve vysoce kritických odvětvích (zdravotnictví, doprava, energetika atd.), pokud jde o potenciální zranitelná místa, a to na základě společných rizikových scénářů a metodik; novou rezervu EU pro kybernetickou bezpečnost, která se skládá ze služeb reakce na incidenty ze soukromého sektoru, které jsou připraveny na žádost členského státu nebo orgánů, institucí a jiných subjektů EU a rovněž přidružených třetích zemí zasáhnout v případě

významného nebo rozsáhlého kybernetického bezpečnostního incidentu; vzájemnou technickou pomoc. Novým předpisem se kromě toho rovněž zavádí mechanismus přezkumu incidentů, který má posoudit mimo jiné účinnost opatření v rámci mechanismu pro mimořádné události v oblasti kybernetické bezpečnosti a využívání rezervy pro kybernetickou bezpečnost a také to, jak nařízení přispívá k posílení konkurenčního postavení průmyslu a odvětví služeb.

Účelem pozměňovacího návrhu Aktu o kybernetické bezpečnosti je posílit kybernetickou odolnost EU tím, že umožní budoucí přijetí evropských schémat certifikace pro „řízené bezpečnostní služby“. Nový právní předpis uznává rostoucí význam řízených bezpečnostních služeb při prevenci kybernetických bezpečnostních incidentů, jejich odhalování, reakci na ně a obnově po nich. Tyto služby mohou sestávat například z řešení incidentů, penetračního testování, bezpečnostních auditů a konzultací souvisejících s technickou podporou.

Více informací je k dispozici zde: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/PE-94-2024-INIT/cs/pdf> a zde: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/PE-93-2024-INIT/cs/pdf>

Závěry Rady k řešení nedostatku pracovních sil a dovedností v EU

Rada v závěrech zveřejněných 2. prosince vyzývá země EU, aby těmto nedostatečně zastoupeným skupinám pomohly v oblastech postižených nedostatkem pracovních sil a dovedností v přístupu k zaměstnání, a to mimo jiné poskytováním příležitostí k prohlubování dovedností a změně kvalifikace v oblastech zjištěných potřeb na trhu práce; řešením individuálních a strukturálních překážek účasti na trhu práce; řešením rozdílů v odměňování žen a mužů a bojem proti genderovým stereotypům; podporou spravedlivých, důstojných a stabilních pracovních podmínek; zlepšením prognóz v oblasti pracovních sil a dovedností, ve spolupráci s Komisí

Více informací je k dispozici v češtině zde: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15463-2024-INIT/cs/pdf>

JUDIKATURA:

SDEU: Rozsudek Soudního dvora ve věci C-295/23 | Halmer Rechtsanwaltsgesellschaft

Členský stát může zakázat kapitálovou účast ryze finančních investorů v rámci advokátní společnosti. Takové omezení svobody usazování a volného pohybu kapitálu je odůvodněno cílem spočívajícím v zajištění toho, aby advokáti mohli vykonávat své povolání nezávisle a v souladu se svými profesními a etickými povinnostmi.

Německá advokátní společnost Halmer Rechtsanwaltsgesellschaft napadla u Bavorské disciplinární komise pro advokáty (Německo) rozhodnutí Mnichovské advokátní komory ze dne 9. listopadu 2021, kterým byla vyškrtuta ze seznamu členů této advokátní komory, a to z toho důvodu, že v této společnosti nabyla obchodní podíly rakouská společnost s ručením omezeným výlučně za finančními účely. Podle německé právní úpravy použitelné v rozhodné době se totiž společníky advokátní společnosti mohli stát pouze advokáti a příslušníci některých svobodných povolání. Bavorská disciplinární komise pro advokáty se Soudního dvora dotázala, zda je tato právní úprava slučitelná s unijním právem.

Soudní dvůr odpověděl, že unijní právo, a konkrétně volný pohyb kapitálu a směrnice o službách, která konkretizuje svobodu usazování, nebrání vnitrostátní právní úpravě, která zakazuje, aby byly obchodní podíly v advokátní společnosti převedeny na ryze finančního investora, a stanoví, že v případě porušení této právní úpravy dojde k vyškrtnutí dotyčné společnosti ze seznamu členů advokátní komory. Toto omezení svobody usazování a volného pohybu kapitálu je odůvodněno naléhavými důvody obecného zájmu. Členský stát je totiž oprávněn mít za to, že advokát by nebyl schopen vykonávat své povolání nezávisle a v souladu se svými profesními a etickými povinnostmi, kdyby pracoval ve společnosti, jejímiž některými společníky jsou osoby, které si počínají výlučně jako ryze finanční investoři a nevykonávají povolání advokáta nebo jiné povolání, na které se vztahují srovnatelná pravidla. Takové omezení nepřekračuje rámec toho, co je nezbytné pro dosažení sledovaného cíle.

Kompletní text rozsudku je k dispozici zde:
<https://curia.europa.eu/juris/documents.jsf?num=C-295/23>

ESLP: Rozsudek Reznik proti Ukrajině (stížnost č. 31175/14), ze dne 23. ledna 2025

Evropský soud pro lidská práva (ESLP) jednomyslně rozhodl ve věci Reznik proti Ukrajině, že došlo k porušení čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (právo na respektování soukromého a rodinného života – právo na respektování korespondence) a čl. 13 Úmluvy (právo na účinný opravný prostředek).

V roce 2013 bylo proti klientovi stěžovatele, advokáta Mykhayla Reznika, zahájeno trestní řízení kvůli podezření ze zneužití pravomoci a zpronevěry státních prostředků. V rámci vyšetřování požádalo ukrajinské Ministerstvo vnitra soud o povolení k

prohlídce stěžovatelova bytu a zabavení dokumentů a elektronických zařízení. Prohlídka byla provedena bez jeho souhlasu, sice za přítomnosti zástupců advokátní komory, ale bez adekvátního mechanismu ochrany důvěrnosti informací. Zabavené dokumenty a data na elektronických zařízeních zahrnovaly nejen materiály související s klientem, ale i další citlivé informace, včetně korespondence mezi advokátem a jeho dalšími klienty. Celý obsah datových nosičů byl přezkoumán vyšetřovateli bez jakékoli kontroly, zda materiály podléhají advokátnímu tajemství. Stěžovatel se opakovaně domáhal vrácení zabavených věcí, avšak jeho žádosti byly zamítnuty. Stěžovatel ve své stížnosti k ESLP namítal porušení článků 8 a 13 Úmluvy.

ESLP konstatoval, že ukrajinská právní úprava neposkytuje dostatečné procesní záruky k ochraně advokátního tajemství a že státní orgány porušily článek 8 Úmluvy nepřiměřeným zásahem do práva stěžovatele na respektování korespondence. Dále ESLP shledal, že stěžovateli nebyl k dispozici účinný opravný prostředek, čímž došlo k porušení článku 13 Úmluvy.

ESLP judikoval, že příkaz k prohlídce měl příliš široký rozsah a chybělo v něm konkrétní odůvodnění, proč bylo nutné zasáhnout do práv advokáta. Dále neexistovala žádná procesní ochrana před neoprávněným zásahem do důvěrné komunikace mezi advokátem a klientem. Elektronická zařízení byla přezkoumána vyšetřovateli bez omezení a výběru relevantních dat. Prohlídka sice byla provedena za přítomnosti zástupců advokátní komory, nicméně Zástupci advokátní komory neměli pravomoc zabránit policistům v zabavení jakýchkoli předmětů, které považovali za nezbytné. Rovněž není zřejmé, že by zástupce advokátní komory nebo jakýkoli jiný nezávislý pozorovatel měl jakoukoli kontrolu nad následným přezkumem materiálů uložených na elektronických nosičích, které byly odneseny z domova stěžovatele, aniž by byl jejich obsah předem prověřen. Stěžovatel dále neměl žádnou možnost podat opravný prostředek proti rozhodnutí o zabavení dokumentů a dat. Nebyl zaveden žádný mechanismus soudního přezkumu, který by posoudil legitimitu zásahu. Zabavená data a zařízení byla ponechána v držení státních orgánů po nadměrně dlouhou dobu, aniž by bylo odůvodněno, proč nemohla být dříve vrácena.

ESLP zdůraznil, že státy musí zavést účinné procesní záruky, které zabrání neoprávněným zásahům do advokátní korespondence a důvěrných klientských informací.

Celý rozsudek ESLP naleznete v anglickém jazyce zde: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-240192>

ESLP: Rozsudek ve věci *Asociace confraternelle de la Presse Judiciaire* a dalších proti Francii (žádost č. 49526/15 a 13 dalších), ze dne 16. ledna 2025

Evropský soud pro lidská práva (ESLP) ve věci *Asociace confraternelle de la Presse Judiciaire* a dalších proti Francii (žádost č. 49526/15 a 13 dalších) rozhodl o nepřijatelnosti stížností, jednomyslně u stížností 1 až 12 a většinově u stížností 13 a 14. ESLP shledal, že stížnosti podle článků 8 a 10 Úmluvy musely být zamítnuty z

důvodu nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy podle článku 35 odst. 1 a 4 Úmluvy, zatímco stížnosti podle článků 6 a 13 byly odmítnuty jako zjevně neopodstatněné podle článku 35 odst. 3 (a) a 4 Úmluvy.

Meritum věci Association Confraternelle de la Presse Judiciaire a další proti Francii (č. 49526/15 a další) spočívala ve stížnostech novinářů, advokátů a jejich profesních sdružení na francouzskou legislativu upravující zpravodajské metody sledování. Stěžovatelé namítali, že tato právní úprava porušuje článek 8 (právo na respektování soukromého života) a článek 10 (svoboda projevu) Evropské úmluvy o lidských právech, neboť ohrožuje ochranu novinářských zdrojů a důvěrnost komunikace mezi advokáty a jejich klienty. Dále argumentovali, že dostupné opravné prostředky – řízení před Národní komisí pro kontrolu zpravodajských technik (CNCTR) a Státní radou (Conseil d'État) – nejsou dostatečně přístupné, rychlé ani účinné, což podle nich porušuje článek 13 (právo na účinný opravný prostředek). Dva stěžovatelé také namítali, že omezení zásady rovnosti zbraní a kontradiktorního řízení před specializovaným senátem Státní rady podkopává účinnost opravného prostředku, což je v rozporu s článkem 6 odst. 1 (právo na spravedlivý proces).

ESLP zdůraznil, že každému, kdo má podezření, že jeho komunikace byla zachycena zpravodajskými agenturami, by měl být poskytnut účinný opravný prostředek k napadení zákonnosti tajného sledování nebo souladu odposlechu s Úmluvou. V této souvislosti ESLP uvedl, že Francie tuto možnost poskytuje jednotlivcům prostřednictvím podáním stížnosti k CNCTR a případně podáním žaloby ke Státní radě. Dále ESLP poznamenal, že jak CNCTR, tak Státní rada mají pravomoc posuzovat zákonnost sledovacích opatření a jejich přiměřenost ve vztahu k právu na respektování soukromého života. Konkrétně ESLP konstatoval, že CNCTR je považována za nezávislý orgán, protože jejími členy jsou poslanci, členové Státní rady, soudci kasačního soudu a odborníci na elektronické komunikace. Dále ESLP uvedl, že CNCTR má přístup k utajovaným informacím a dohledové pravomoci, a přestože nemůže přímo zastavit nezákonné sledování nebo naříditi zničení nezákonně získaných informací, může doporučit opatření předsedovi vlády nebo příslušnému ministrovi, a pokud je toto ignorováno, předložit věc k rozhodnutí Státní radě. V této souvislosti ESLP zopakoval, že podání žádosti k CNCTR je předpokladem pro jakékoli řízení před Státní radou.

Pokud jde o stížnosti 13 a 14 podané stěžovateli k Státní radě, ESLP konstatoval, že postup u specializovaného senátu, který tyto žádosti posuzoval, představuje výjimku z obecného práva na kontradiktorní řízení, neboť bylo nutné sladit požadavky spravedlivého procesu a potřebu chránit utajované informace. ESLP však potvrdil, že tento postup poskytuje nezbytné záruky pro vyvážení mezi tajným charakterem zpravodajských operací a zásadou rovnosti zbraní, což umožňuje Státní radě přijímat informovaná rozhodnutí. Dále měla Státní rada pravomoc zrušit nezákonné sledování, naříditi státu odškodnění jednotlivců, jejichž práva byla porušena, a informovat státního zástupce, pokud nezákonné jednání představovalo i trestný čin. Rozhodnutí specializovaného senátu byla zveřejňována, avšak zveřejnění utajovaných informací bylo přísně zakázáno. ESLP však konstatoval, že Úmluva nemůže být vykládána tak, že by vyžadovala opravný prostředek, který by informoval stěžovatele o tom, zda byl odposloucháván. Navíc stěžovatelé tvrdili, že rozhodnutí Ústavní rady ze dne 23.

července 2015 je zbavovalo povinnosti předložit své stížnosti na základě Úmluvy Státní radě, aniž by však doložili existenci jakýchkoli zvláštních okolností, které by je zprošťovaly povinnosti tento prostředek využít. Soud zdůraznil, že pokud měli stěžovatelé obavy ze sledování jako novináři nebo advokáti, mohli využít prostředek navržený vládou. ESLPL objasnil, že pochybovat o úspěšnosti opravného prostředku, který není zjevně neúčinný, není důvodem pro jeho nevyužití.

ESLP proto dospěl k závěru, že opravný prostředek před Státní radou, po předchozím využití opravného prostředku před CNCTR, byl v zásadě účinný a stěžovatelé jej měli nejprve vyčerpat, než své stížnosti předložili ESLP.

Celý rozsudek je k dispozici ve francouzštině zde: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-173634>

Odbor mezinárodních vztahů ČAK